

דרושה: דיאטת פחמן

ה"באז וורד" העולמי של "כלכלה דלת פחמן" קורא לאימוץ תוכניות לאומיות להפחתת פליטות גזי חממה ופיתוח טכנולוגיות המקטינות את השימוש בנפט. יישום תוכנית כזו בישראל יצמיד אותה לעבר כלכלה מושכלת יותר מבחינה אנרגטית + פרופ' אופירה אילון

פחות מאחוז אחד מהתמ"ג העולמי כדי להפחית את ההשפעות של שינוי האקלים, ומנגד, הנזקים של אי העשייה עלולים להוביל למיתון ולפגיעה בגובה של כ-20% מהתמ"ג העולמי (ראה מסגרת).

הכרח המציאות

במסגרת עבודת ועדת המנכ"לים להפחתת פליטות גזי חממה, בראשות חיים שני, מנכ"ל האוצר, הוכן דו"ח ע"י חוקרי המרכז לחקר משאבי טבע וסביבה באוניברסיטת חיפה, אשר מצביע על כך כי כדי להגיע ביעילות ליעד ההפחתה הרצוי (הפחתה של 20% מתחת לתרחיש עסקים כרגיל. יעד נמוך בהרבה מהיעדים אותם הציבו להן מדינות אירופה המדבר על הפחתות אבסולוטיות מתחת לשנת 1990), יש לשלב בתוכנית תמריצים כלכליים, כגון מס פחמן ו/או מנגנון אשרות סחירות. במקרה זה העלות למשק תסתכם בכחצי אחוז מהתוצר המקומי.

יישום ההחלטות והתוכניות שכבר הסכימה עליהם ממשלת ישראל, הכנסת היד לעומק הכיס התקציבי, תקינה מזוהזת, אכיפה תקיפה, תוך השקעה במו"פ וביישום טכנולוגיות חדשניות, וכמובן תוך שילוב פעולות הדרכה, חינוך והסברה, הן פעולות הדורשות בגרות ומשילות. נדרש אומץ וחזון להחליט וליישם החלטות לטווח ארוך, החלטות שיישאו פירותיהן הרבה לאחר תום הקדנציה הפוליטית של מקבל ההחלטה, תוך תנאי חוסר ודאות. חשוב להבין כי פעולות אלה אינן עוד בגדר מותרות ובחירה. הן הכרח המציאות ויפה שעה אחת קודם.

הכותבת הינה ראש תחום הסביבה במוסד שמואל נאמן בטכניון ועומדת בראש התוכנית לניהול ומדיניות אנרגיה באוניברסיטת חיפה

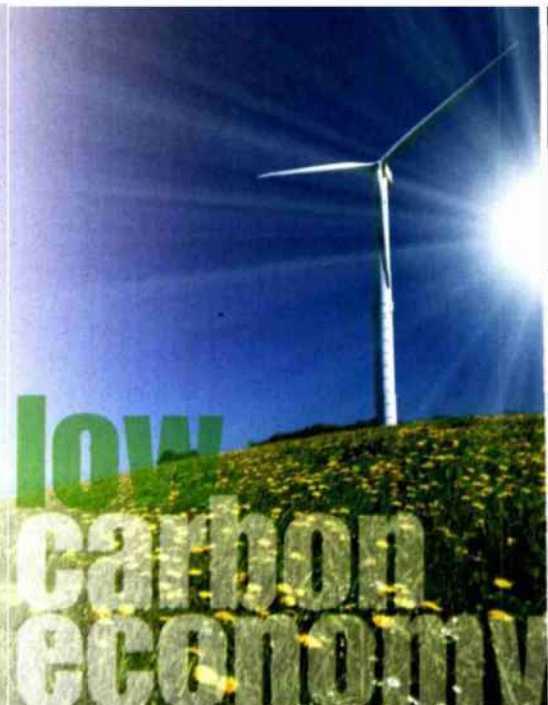
בשורה התחתונה, דיאטת פחמן משרתת מטרות רבות. היא מגבירה את העצמאות האנרגטית ומפחיתה את התלות בנפט, היא מביאה לצמצום בזיהום האוויר המקומי הנגרם מסקטור האנרגיה והשימוש בה וכתוצאה מכך לירידה בהוצאות הלאומיות על נזקי בריאות, נזקים למבנים ולחקלאות, הנגרמים לא רק מזיהום האוויר, אלא גם משינוי האקלים עצמו (מכות חום, הפצת מחלות ועוד). בנוסף, כפועל יוצא של צמצום השימוש באנרגיה ובדלקים פוסיליים וייעול משק החשמל, מתקבל גם היעד של הפחתת פליטות גזי חממה.

השקעות במו"פ אנרגיה

הממשלות השונות, לרבות ממשלת ישראל, העבירו מספר לא מבוטל של החלטות הנוגעות לנושאים אלו, וכן לנושאים משיקים כמו תחבורה ירוקה, התייעלות אנרגטית והפחתת פליטות גזי חממה, פיתוח בר-קיימא ועוד. בין השאר, התקבלו בישראל החלטות בנושא קידום השימוש באנרגיות מתחדשות, אימוץ תוכנית חומש להשקעות במו"פ אנרגיה, צמצום של 20% בצריכת החשמל הצפויה בשנת 2020, וכמובן, התוכנית הלאומית להפחתת פליטות גזי חממה והתוכנית לכינון מאמץ לאומי לפיתוח טכנולוגיות המקטינות את השימוש העולמי בנפט. יישום החלטות אלה גם כאן בישראל, סביר להניח שיצמיד אותה, בצעדים איטיים (יש יאמרו מדי) ומדודים לעבר כלכלה מושכלת יותר מבחינה אנרגטית.

דו"ח סטרן (משנת 2006) שעוסק בכלכלת שינוי האקלים, הראה כי מניעת נזקי שינויי האקלים זולה הרבה יותר מההשקעות שיצטרפו ממשלות להשקיע בעתיד, אם לא תרוסן מגמת העלייה של ריכוזי הפחמן הדו-חמצני באטמוספירה. סטרן הראה כי יש להשקיע

התעשייה, החקלאות, התחבורה, סקטור ייצור החשמל והמים, משקי הבית והמגזר הציבורי מבוססים כולם על אנרגיה. אנרגיה היא כח מניע וחיוני של הכלכלה. אולם, עם העלייה בידע ובמודעות לשינויי האקלים מכריזות מדינות העולם, בעיקר מדינות אירופה, על דיאטת פחמן. המניעים לגיבוש מדיניות פחמן מושכלת לא נובעים רק מהצורך להיות סביבתי ולהגן על כדור הארץ המתחמם. המניעים, מסתבר, נובעים מצרכים "אגואיסטיים" לחלוטין. כלכלה דלת פחמן, low carbon economy, כוללת התייעלות אנרגטית (בפועל מדובר

בצמצום צריכת החשמל והאנרגיה). למשל על-ידי תכנון נכון של מבנים, שיפור מערכות המיזוג והתאורה במבנים, בידוד והצללות; שימוש באנרגיות מתחדשות; שימוש במערכות חשמל חכמות לשיפור ביצועי צריכת החשמל; שיפור מנועים של התעשייה ושל כלי הרכב ועוד. מיגוון רב של טכנולוגיות ושינויים התנהגותיים המפחיתים את צריכת החשמל והאנרגיה.